

Slovak translation of:

The facts about the MMR and pneumococcal vaccines for babies aged 15 months.

Fakty o MMR a pneumokokovej vakcíne

pre bábätká v 15. mesiaci života

Úvod

Tento informačný leták obsahuje fakty týkajúce sa PCV vakcíny určenej na preočkovanie a prvej MMR vakcíny, ktorá by vášmu dieťaťu mala byť podaná v 15. mesiaci života. Ak sa o tom chcete viac porozprávať, konzultujte prosím svojho obvodného lekára, zdravotnú opatrovatelku alebo zdravotnú sestru. Ďalšie informácie nájdete na webových stránkach www.immunisation.nhs.uk alebo www.dhsspsni.gov/immunisation

Čo je pneumokoková vakcína (PCV)

Pneumokoková vakcína vaše dieťa chráni pred jednou z najbežnejších príčin meningitídy a tiež pred inými ochoreniami, ako napríklad pred závažnou ušnou infekciou (otitis media) a pneumóniou spôsobenou najbežnejšími typmi pneumokokov. Táto vakcína nechráni pred všetkými typmi pneumokokovej infekcie a pred meningitídou spôsobenou inými baktériami alebo vírusmi. Pred tým, ako bude vaše dieťa v 15. mesiaci života preočkované dvomi dávkami PCV vakcíny, by malo už v 2. a 4. mesiaci života dostať dve dávky PCV vakcíny.

Čo je pneumokoková infekcia?

Pneumokoková infekcia je jedna z najbežnejších príčin meningitídy, ale tiež spôsobuje závažné ušné infekcie, pneumóniu a ďalšie závažné ochorenia.

Má PCV vakcína nejaké vedľajšie účinky?

U jedného alebo dvoch očkovaných bábätiak z 10 sa môže v mieste vpichu objaviť opuch, začervenanie alebo citlivosť alebo bábätko môže mať zvýšenú teplotu. Vo vzácných prípadoch môže vakcína vyvolať alergickú reakciu, ako napríklad vyrážku alebo svrbenie postihujúce niektorú časť tela alebo celé telo. V ešte vzácnejších prípadoch môže u detí vzniknúť alergická reakcia na očkovanie, ktorá môže spôsobiť ťažkosti s dýchaním a možná aj kolaps. Volá sa to anafylaxia. Podľa nedávnej štúdie bolo preukázané, že na pol milióna vakcín prípadne iba jeden prípad anafylaxie. Aj keď alergické reakcie vzbudzujú obavy, liečbou sa dá dosiahnuť rýchleho a úplného zotavenia.

Čo je MMR vakcína?

Vakcína MMR chráni pred osýpkami (M), mumps (M) a rubeolou (R). Vaše dieťa by malo dostať MMR vakcínu v 15. mesiaci života a potom by malo byť preočkované pred tým, ako začne chodiť do školy. Keďže MMR vakcína tu bola zavedená v r. 1988, počet detí, ktoré dostanú tieto choroby klesol na najnižšiu úroveň v histórii.

Osýpky, mumps a rubeola môžu viesť k závažným komplikáciám

- Osýpky môžu spôsobiť ušnú infekciu, respiračné problémy a meningitídu/encefalitídu (zápal mozgu). Pravdepodobnosť úmrtia je 1 z 2 500 – 5 000.
- Mumps môže spôsobiť hluchotu; zvyčajne je možné čiastočné alebo úplné zotavenie. Tiež môže u chlapcov a mužov spôsobiť bolestivé opuchnutie semenníkov a u dospievajúcich dievčat a žien môže spôsobiť zápal vaječníkov. Bola to najväčšia príčina vírusovej meningitídy u detí.
- Rubeola môže tiež spôsobiť zápal mozgu a poruchu zrážanlivosti krvi. U tehotných žien môže spôsobiť spontánny potrat alebo ich bábätkám môže spôsobiť závažné zdravotné problémy, ako napr. slepotu, hluchotu, srdcové problémy alebo poškodenie mozgu.

Je dôležité pamätať na to, že bez MMR vakcíny takmer každé dieťa dostane všetky tri ochorenia.

Má vakcína MMR nejaké vedľajšie účinky?

Ako to je u všetkých liekov, aj s vakcínami sú spojené isté vedľajšie účinky. Väčšina z nich je ale nezávažných a trvajú krátko, napríklad začervenanie a opuch v mieste vpichu.

MMR vakcína obsahuje tri rôzne vakcíny v jednej injekcii. Tieto vakcíny fungujú v rôznu dobu. Asi týždeň až 10 dní po podaní MMR vakcíny môžu niektoré deti dostať teplotu, môže sa u nich objaviť vyrážka ako u osýpok a môžu stratiť chuť k jedlu, keďže vtedy sa aktivuje očkovacia zložka osýpok.

Vo vzácných prípadoch sa vášmu dieťaťu môžu asi dva týždne po podaní vakcíny MMR objaviť malé vyrážky, ktoré sa podobajú modrinám, čo je spôsobené očkovacou zložkou rubeoly. Zvyčajne sa to spraví samé, ale ak takéto škvrny zbadáte, ukážte ich lekárovi.

Asi tri týždne po injekcii môže vaše dieťa dostať miernu formu mumps, keďže sa vtedy aktivuje očkovacia zložka mumps.

Niekedy môže MMR vakcína vyvolať nepriaznivú reakciu. Asi 1 dieťa z 1000 môže mať záchvat spôsobený vysokou teplotou, ktorú vyvolala očkovacia zložka

osýpok. Neexistujú žiadne dôkazy na to, že by to spôsobovalo dlhodobé problémy. U dieťaťa, ktoré dostane osýpky, je päťkrát väčšia pravdepodobnosť, že dostane záchvat vyvolaný chorobou.

Vakcíny tiež môžu vyvolať alergickú reakciu, ale to je zriedkavé a liečba vedie k rýchlemu a plnému zotaveniu.

Asi v jednom prípade z milióna očkovaní je hlásená encefalitída (zápal mozgu). To nie je viac, ako pravdepodobnosť, že sa encefalitída vyskytne u dieťaťa, ktoré nebolo očkované. Osýpky ale spôsobujú encefalitídu u 1 z 5000 detí nakazených touto chorobou.

Z porovnaní vedľajších účinkov MMR vakcíny a vedľajších účinkov osýpok, mumps alebo rubeoly vyplýva, že vakcína je oveľa bezpečnejšia, ako tieto choroby.

Komplikácie	Výskyt po chorobe	Výskyt po prvej dávke MMR vakcíny
Záchvaty (spôsobené vysokou teplotou)	1 z 200	1 z 1,000
Meningitída/zápal mozgu (encefalitída)	1 z 200 to 1 z 5,000	1 z 1,000,000
Porucha zrážanlivost' krvi	1 z 3,000	1 z 24,000
Smrt' (v závislosti od veku)	1 z 2,500 až 1 z 5,000	Žiaden

Fakty o MMR vakcíne

MMR vakcína chráni deti pred osýpkami, mumps a rubeolou.

- Počas 30 rokov bolo podaných viac ako 500 miliónov očkovacích dávok MMR vakcíny vo vyše 100 krajinách. Má vynikajúci záznam o bezpečnosti.
- Neexistujú žiadne dôkazy, ktoré by MMR vakcínu spájali s autizmom alebo črevnými ochoreniami.

- Podávanie vakcín oddelene môže byť škodlivé. Deťom tak hrozí riziko, že dostanú osýpky, mumps alebo rubeolu.
- Ak je dostupná MMR vakcína, žiadna krajina neodporúča podávať všetky vakcíny oddelene.
- Rok pred tým, ako bola v Spojenom kráľovstve zavedená MMR vakcína, dostalo osýpky 86 000 osôb, z čoho 16 zomrelo. Keďže táto vakcína bola v poslednej dobe menej podávaná, viedlo to Anglicku, Írsku a Španielsku k opätovnému prepuknutiu choroby a následkom toho zomrelo niekoľko detí.

A čo správy, ktoré dávajú do súvislosti autizmus a MMR vakcínu?

Aj keď sa autizmus teraz vyskytuje stále viac, k jeho zvyšovaniu dochádzalo dlho pred tým, ako bola zavedená MMR vakcína. Rodičia si často prvýkrát všimnú príznaky autizmu u svojich detí po ich prvých narodeninách. MMR vakcína sa zvyčajne deťom podáva práve v tomto veku, ale to neznamená, že MMR vakcína spôsobuje autizmus.

V Dánsku, Švédsku, Fínsku, Kanade, Spojených Štátoch a Spojenom kráľovstve bol uskutočnený rozsiahly výskum zaoberajúci sa možnou spojitosťou medzi MMR vakcínou a autizmom, do ktorého bolo zapojených stovky tisíc detí. Nebola zistená žiadna spojitosť.

Odborníci na celom svete vrátane Svetovej zdravotníckej organizácie sa zhodujú, že medzi MMR vakcínou a autizmom neexistuje žiadna spojitosť.

Boli deti po podaní MMR vakcíny dostatočne dlho sledované, aby sa zistilo, či je vakcína bezpečná?

V USA sa MMR vakcína podáva viac ako 30 rokov, pri čom bolo podaných vyše 200 miliónov očkovacích dávok. Vo Fínsku, kde sa deťom MMR vakcína podáva od r. 1982, boli reakcie na vakcínu sledované viac ako 14 rokov. Neboli hlásené žiadne trvalé poruchy, ktoré by boli zapríčinené očkovaním. Naopak bolo preukázané, že MMR vakcína je vysoko účinná a že má vynikajúci záznam o bezpečnosti.

Nebolo by pre deti lepšie, keby mali vakcíny oddelene?

Podávanie vakcín oddelene by znamenalo šesť injekcií namiesto dvoch a deti by boli prinajmenšom rok vystavené riziku nákazy dvomi chorobami. Tieto choroby môžu byť závažné a dokonca môžu spôsobiť smrť.

Objavili sa názory, že podanie troch vakcín spoločne preťaží imunitný systém detí. Nie je to ale pravda. Imunitný systém bábätiok ich od narodenia chráni pred baktériami, ktoré ich obklopujú. Svetová zdravotnícka organizácia neodporúča podávanie vakcín oddelene, pretože by deti boli vystavené nákaze, pričom by to neprinieslo žiaden ošoh. Žiadna krajina na svete neodporúča podávanie MMR vakcíny oddelene ako tri samostatné vakcíny. Neexistujú žiadne dôkazy, že by podávanie vakcín oddelene bolo bezpečnejšie. Tým by sme mohli spôsobiť viac škody ako ošohu.

Existujú nejaké dôvody, na základe ktorých by moje dieťa nemalo byť zaočkované MMR a PCV vakcínou?

Existuje veľmi málo dôvodov, na základe ktorých by vaše dieťa nemalo byť zaočkované. Zdravotnú opatrovatel'ku, lekára alebo zdravotnú sestru by ste mali informovať v týchto prípadoch:

- ak má veľmi vysokú teplotu alebo horúčku;
- ak má kŕče alebo záchvaty;
- ak malo nepriaznivú reakciu na akékoľvek očkovanie;
- ak má na čokoľvek silnú alergiu;
- ak má poruchu krvácania;
- ak bolo liečené na rakovinu;
- ak má akúkoľvek chorobu, ktorá postihuje imunitný systém (napr. leukémiu, HIV alebo AIDS);
- ak užíva akékoľvek lieky, ktoré ovplyvňujú imunitný systém (napr. vysoké dávky steroidov alebo lieky podávané po transplantácii orgánov alebo lieky na rakovinu);
- ak trpí akoukoľvek závažnou chorobou.

Vyššie uvedené okolnosti neznamenaajú, že vaše dieťa nemôže podstúpiť očkovanie, ale pomôže to lekárovi alebo sestričke rozhodnúť sa, aké očkovanie je pre vaše dieťa najlepšie a či by vám mali poradiť niečo iné. Rodinná história neznamená, že kvôli tomu nemusí byť vaše dieťa zaočkované.

Čo sa stane, ak moje dieťa dostane po očkovaní vysokú teplotu?

Vedľajšie účinky sú u vakcín zriedkavé a sú zvyčajne mierne a rýchlo sa vytrácajú. Niektoré bábätká môžu mať zvýšenú teplotu alebo horúčku (nad 37.5°C). Ak je tvár bábätka horúca na dotyk a ak vyzerá začervenaná, znamená to, že má zrejme horúčku. Môžete mu teplomerom zmerať teplotu.

Horúčky sú u bábätiiek a detí pomerne bežné. Často sú vyvolané infekciou. Horúčka môže niekedy u dieťaťa vyvolať záchvat. Záchvat môže byť spôsobený akoukoľvek horúčkou, buď dôsledkom infekcie alebo vakcíny. Uvedomte si, že horúčka je skôr spôsobená ochorením, ako vakcínou.

Ako liečiť horúčku

1. Teplotu bábätko môžete udržiavať nízku tým, ak zaistíte:

- aby nemalo príliš veľa vrstiev oblečenia alebo pokrývok;
- aby v izbe, v ktorej sa nachádza, nebolo príliš teplo (nemala by tam byť ani zima, ale príjemný chládok).

2. Dajte mu dostatok chladných nápojov.

3. Dajte mu paracetamol pre dojčatá alebo ibuprofen v tekutej forme (bez cukru). Pozorne si prečítajte návod na fľaštičke a dajte mu správnu dávku zodpovedajúcu jeho veku. O štyri až šesť hodín neskôr mu možná budete musieť dať druhú dávku.

Pamätajte, deťom mladších ako 16 rokov nikdy nedávajte lieky obsahujúce aspirín.

Ihneď zavolajte lekára, ak vaše dieťa má:

- veľmi vysokú teplotu (39°C alebo viac);
- záchvat.

Ak má vaše dieťa záchvat, položte ho na bok na bezpečnom mieste, keďže jeho telo sa môže mykať alebo trhať.

Očkovací kalendár pre deti

Kedy očkovať	Choroby, pred ktorými vakcíny chránia	Ako sa podáva
2. mesiac života	Diftéria, tetanus, pertussis (čierny kašeľ), detská obrna a Hib	Jedna injekcia
	Pneumokoková infekcia	Jedna injekcia
3. mesiac života	Diftéria, tetanus, pertussis, detská obrna a Hib	Jedna injekcia
	Meningitída C	Jedna injekcia
4. mesiac života	Diftéria, tetanus, pertussis, detská obrna a Hib	Jedna injekcia
	Meningitída C	Jedna injekcia
	Pneumokoková infekcia	Jedna injekcia
12. mesiac života	Hib a meningitída C	Jedna injekcia
15. mesiac života	Osýpky, mumps a rubeola	Jedna injekcia
	Pneumokoková infekcia	Jedna injekcia
3. až 5. rok života	Diftéria, tetanus, pertussis a detská obrna	Jedna injekcia
	Osýpky, mumps a rubeola	Jedna injekcia
Dievčatá od 12. do 13. roku života	Rakovina krčku maternice spôsobená ľudským papilomavírusom typu 16 a 18	Tri injekcie počas 6 mesiacov
14. až 18. rok života	Tetanus, diftéria a detská obrna	Jedna injekcia

Ak vášmu dieťaťu nebola podaná niektorá z vyššie uvedených vakcín, nikdy nie je neskoro na to, aby ste dieťa nechali zaočkovať. Objednajte sa u svojho obvodného lekára alebo u zdravotnej opatrovateľky.

Ak by ste chceli získať ďalšie informácie o očkovaní, navštívte webové stránky DHSSPS www.dhsspsni.gov.uk/immunisation alebo štátne webové stránky o očkovaní www.immunisation.nhs.uk

Produced by the **Public Health Agency** on behalf of the Department of Health, Social Services and Public Safety. Crown Copyright material reproduced with the permission of the Controller of HMSO and the Queen's Printer for Scotland.

02/10